

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusasja number	220-25/299212
Otsuse kuupäev	29.10.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	OÜ N&V vaidlustus Kohtla-Järve Linnavalitsuse riigihankes „Kohtla-Järve linnas korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmine“ (viitenumber 299212) riigihanke alusdokumentidele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, OÜ N&V, esindaja vandeadvokaat Diana Minumets Hankija, Kohtla-Järve Linnavalitsus, esindaja vandeadvokaat Raul Ainla
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

1. RHS¹ § 197 lg 1 p-i 3 alusel lõpetada vaidlustusmenetlus vaidlustuse põhjendatuks tunnistamisega Kohtla-Järve Linnavalitsuse poolt AD Lisa III Lepingu projekti p-i 10.8 osas.
2. RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel rahuldada OÜ N&V vaidlustus osaliselt ja kohustada Kohtla-Järve Linnavalitsust viima vastavusse õigusaktidega ettenähtud nõuetega AD Lisa III Lepingu projekti p-id 10.7 ja 7.3.
3. RHS § 198 lg 2 alusel
 - mõista Kohtla-Järve Linnavalitsuselt OÜ-le N&V välja lepingulise esindaja kulud 1 697,14 eurot (käibemaksuta) ning riigilõiv summas 548,57 eurot proportsionaalselt vaidlustuse rahuldamisega;
 - mõista OÜ-lt N&V Kohtla-Järve Linnavalitsuse kasuks välja tema lepingulise esindaja kulud 1500 eurot proportsionaalselt vaidlustuse rahuldamata jätmisega.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

¹ Riigihangete seadus

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 27.08.2025 avaldas Kohtla-Järve Linnavalitsus (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris (edaspidi RHR) kontsessioonilepingu sõlmimise menetlusega riigihanke „Kohtla-Järve linnas korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmine“ (viitenumber 299212) (edaspidi Riigihange) kontsessiooniteate ja tegi kättesaadavaks teised riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD), sh AD Lisa III Lepingu projekt (edaspidi Leping).

Riigihange on jagatud kaheks osaks/jäätmeveo piirkonnaks:

- 1) Osa 1 I Piirkond Järve ja Kukruse linnaosa;
- 2) Osa 2 II Piirkond Ahtme, Sompra ja Oru.

Pakkumuste esitamise tähtjaks oli 09.10.2025.

2. 26.09.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) OÜ N&V (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus, milles paluti viia õigusaktidega kooskõlla:

- 1) Lepingu p-id 7.3, 9.3, 9.4, 10.7 ja 10.8;
- 2) Leping osas, milles see ei sisalda tasu tõstmise regulatsiooni seoses saastetasu muutumisega;
- 3) „Hankepass täiendavate selgitustega“ lk 22 ning „Hankepass rahvusvahelises formaadis (ESPD) v2.0 laiendatud“ olev tingimus „Üldine aastakäive“;
- 4) „Hankepass täiendavate selgitustega“ lk-del 24-25 ning „Hankepass rahvusvahelises formaadis (ESPD) v2.0 laiendatud“ olev tingimus Teenuslepingute puhul: „Täpsustatud liiki teenuste osutamine“.

01.10.2025 otsusega rahuldab vaidlustuskomisjon Vaidlustaja taotluse ning peatas Riigihanke.

3. Vaidlustuskomisjon teatas 03.10.2025 kirjaga nr 12.2-10/220 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 08.10.2025 ja neile vastamiseks 13.10.2025. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad ja menetluskulude nimekirja Vaidlustaja ja Hankija. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad ja menetluskulude nimekirja Hankija.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

4. Vaidlustaja, OÜ N&V, põhjendas vaidlustust järgmiselt.

4.1. RHAD näevad ette mh järgmisi tingimusi:

1) Lepingu p 9.3: *Töövõtja esitab tellijale pangagarantii 50 000 (viiskümmend tuhat) euro suuruse summa ulatuses lepingust tulenevate kohustuste täitmiseks lepingu perioodil enne lepinguliste kohustuste täitma asumist. Pangagarantii peab kehtima vähemalt kolm kuud pärast lepingu lõppemist. Garantii ei tohi olla tingimuslik. Kasusaajaks määratakse garantiikirjas Kohtla-Järve Linnavalitsus (tellija);*

2) Lepingu p 9.4: *Tellijal on õigus töövõtjapoolse lepingu rikkumise korral, kui töövõtja ei tasu rikkumise eest tähtaegselt leppetrahvi või loobub lepingu täitmisest, pöörduda vastavate summade sissenõudmiseks otse garantiandja poole. (Lepingu p-ides 9.3 ja 9.4 sätestatud*

tingimused, edaspidi ühiselt Garantii tingimus)

3) Lepingu p 10.8: *Juhul kui tellija võtab töövõtjalt lepingu punktides 12.5 toodud alustel enne korraldatud jäätmeveo ainuõiguse algust või ennetähtaegselt ära ainuõiguse teostada veopiirkonnas korraldatud jäätmevedu, on töövõtja kohustatud maksma tellijale leppetrahvi.* (edaspidi Leppetrahvi tingimus);

4) Lepingu p 10.7: *Töövõtja on kohustatud maksma tellijale igakordsel fikseeritud lepingu rikkumisel leppetrahvi summas kuni 5 000 (viis tuhat) eurot.* (edaspidi Leppetrahvi suuruse ja selle nõudmise eelduse tingimus);

5) Lepingu p 7.3: *Kui jäätmevaldaja ei saa töövõtja poolt kokkulepitud ajal kvaliteetset teenust, kaasa arvatud asendusteenuse pakkumine kolme tööpäeva jooksul pärast korralise teenuse ärajäämist, on tal õigus nõuda töövõtja süül saamata jäänud teenuse korvamist järgmise korralise teenuse 0 (null) hinnaga saamise teel, koos saamata jäänud teenuse täitmisega.* (edaspidi Kvaliteedi nõue);

6) „Hankepass täiendavate selgitustega“ (lk 24-25), „Hankepass rahvusvahelises formaadis (ESPD) v2.0 laiendatud“ ja RHR-is „Hanke alusandmete“ all olev peatükk „Kõrvaldamise alused ja kvalifitseerimistingimused“ (Kvalifitseerimistingimuste tingimus nr C2): *Tingimuse selgitus: Pakkuja peab olema osutanud viimasel kolmel aastal vähemalt kolmes veopiirkonnas korraldatud jäätmeveo teenust. Pakkuja esitab lepingute nimekiri koos teabega nende maksumuse, kuupäevade ja teiste lepingupoolte kohta. [...] Tingimuse kirjeldus: Minimaalne teostatud tööde arv: 3 Kirjeldus: Pakkuja peab olema osutanud viimasel kolmel aastal vähemalt kolmes veopiirkonnas korraldatud jäätmeveo teenust. Pakkuja esitab lepingute nimekiri koos teabega nende maksumuse, kuupäevade ja teiste lepingupoolte kohta.* (edaspidi Varasemate lepingute tingimus);

7) „Hankepass täiendavate selgitustega“ (lk 22), „Hankepass rahvusvahelises formaadis (ESPD) v2.0 laiendatud“ ja RHR-is „Hanke alusandmete“ all olev peatükk „Kõrvaldamise alused ja kvalifitseerimistingimused“ (Kvalifitseerimistingimuste tingimus nr B1): *Pakkuja riigihanke algatamise (s.t kontsessiooniteate avaldamise) ajaks viimase kolme lõppenud majandusaasta summaarne netokäive tavajäätmete kogumise osas peab olema vähemalt 3 000 000 (kolm miljonit) eurot. Hankija esitab hankepassis kinnituse vastavas suuruses netokäibe olemasolu kohta. [...] Tingimuse kirjeldus: Miinimumnõue: 3000000 Valuuta: EUR.* (edaspidi Netokäibe tingimus).

Garantii tingimus

4.2. Garantii tingimuse kohaselt peab töövõtja esitama pangagarantii 50 000 euro suuruse summa ulatuses hankelepingust tulenevate kohustuste täitmiseks Riigihankes sõlmitava lepingu perioodil enne lepinguliste kohustuste täitma asumist.

Tingimus on ebaproportsionaalne ja ebavajalikult kitsendav RHS § 3 p-ide 1 ja 2 tähenduses, sest Hankija pole Garantii tingimuses lubanud pangagarantiile alternatiivselt tagatisraha ehk deposiidi tasumist Hankija arvele.

4.2.1. Pangagarantii asemel deposiidi lubamine on tavapärane praktika. Ka RHS § 90 lg 3 näeb ette, et pakkuja saab esitada pakkumuse tagatise krediidi- või finantseerimisasutuse või kindlustusandja garantiina või rahasumma deponeerimisena hankija arvelduskontole. Sarnaselt näeb ka TsMS ette, et hagi tagamise abinõu saab asendada pangagarantii või raha tasumisega kohtu määratud kontole (TsMS § 385; vt ka TsMS § 388 lg 5 ja § 389 lg 3).

4.2.2. Rahasumma deponeerimine on mugavam nii Hankija kui töövõtja jaoks. Hankijal oleks võimalik deposiidile töövõtja poolse rikkumise korral koheselt ligi pääseda, ilma, et ta peaks pöörduma garantiandja poole. Pakkuja aga ei peaks tasuma pangagarantiiga seotud lisakulusid.

4.2.3. Hanketingimus on proportsionaalne, kui see on kohane ja vajalik. Tingimus on kohane, kui see soodustab sellele seatud eesmärgi saavutamist, ning vajalik, kui eesmärki ei saa

3 (22)

saavutada mõne teise, vähem koormava, kuid vähemalt sama efektiivse abinõu või tingimusega. Kuivõrd Hankija eesmärk (hankelepingust tulenevat kohustuste täitmise tagamine ning täitmata jätmisel tagatise omamine) on saadaval ka leebemal kujul, s.o pangagarantii asemel rahasumma deponeerimise võimaldamisega, on tingimus, mis lubab vaid pangagarantii esitamist, ebaproportsionaalne. Puudub mõistlik ja objektiivne õigustus vastava võimaluse piiramiseks vaidlustatud RHAD-is.

Leppetrahvi tingimus

4.3. Lepingu p-i 10.8 kohaselt on töövõtja kohustatud maksma tellijale leppetrahvi, kui tellija võtab Lepingu p-is 12.5 toodud alustel enne korraldatud jäätmeveo ainuõiguse algust või ennetähtaegselt ära ainuõiguse teostada veopiirkonnas korraldatud jäätmevedu.

Leppetrahvi tingimus on vastuolus RHS § 3 p-ides 1-3 sätestatud üldpõhimõtetega ning VÕS §-i 42 tähenduses on tegemist tühise tüüp-tingimusega, sest jäätmeveo lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste tasakaalu on töövõtja kahjuks oluliselt rikutud.

Lepingu p 12.5 sätestab: *Kui vääramatu jõu asjaolud kestavad üle 90 (üheksakümmend) päeva, võivad pooled lugeda lepingu lõppenuks selle täitmise võimatuse tõttu. Sellisel juhul ei ole kummalgi poolel õigus nõuda teiselt poolelt lepingu mittetäitmise või mittenõuetekohase täitmisega tekitatud kahju hüvitamist.* Seega reguleerib Lepingu p 12.5 olukorda, kus pooled loevad jäätmelepingu lõppenuks tulenevalt selle täitmise võimatusest seoses vääramatu jõu asjaolude kestusega üle 90 päeva.

Eelnevast tulenevalt seab Leppetrahvi tingimus töövõtjale kohustuse maksta leppetrahvi olukorras, kus pooled loevad jäätmeveo lepingu lõppenuks tulenevalt vääramatu jõu esinemisest, mis takistab lepingu täitmist üle 90 päeva. See tingimus on ebamõistlik ning vastuolus leppetrahvi instituudi olemuse ja selle eesmärgiga.

Leppetrahvi suuruse ja selle nõudmise eelduse tingimus

4.4. Lepingu p-i 10.7 kohaselt on töövõtja kohustatud maksma tellijale (hankijale) igakordselt fikseeritud lepingu rikkumisel leppetrahvi summas kuni 5000 eurot.

Eelnimetatud tingimus on vastuolus RHS § 3 p-is 2 sätestatud läbipaistvuse nõudega, sest pole arusaadav, milliste rikkumiste korral millises summas Hankija leppetrahvi tasumist nõuda võib.

4.4.1. Jääb ebaselgeks, millised on Lepingu p-is 10.7 nimetatud sanktsiooni kohaldamise alused. Leping ei näe ette, milliste rikkumiste eest on Hankijal õigus leppetrahvi nõuda, vaid viitab ainult *lepingu rikkumisele* (Lepingu p-id 10.1, 10.3, 10.7) või *lepingust tulenevate kohustuse rikkumisele* (Lepingu p 10.6). Lepingu p 10.1 mainib rikkumisi, mis puudutavad teenuse osutamise kvaliteeti, õigeaegsust või kahju tekitamist, kuid ei defineeri neid rikkumisi põhjalikumalt (nt milles seisneb teenuse osutamise kvaliteedi rikkumine). Lepingu p 3 ja selle alapunktid toovad välja töövõtja kohustused; samas aga sätestavad ka Lepingu teised punktid erinevaid töövõtja kohustusi, nt p-d 7.5.2, 7.5.3, 8.4, 8.6, 8.12. Sellest tulenevalt on ebamäärane, milliste rikkumiste korral leppetrahvi kohaldatakse. Kui kõigi rikkumiste, st ka väiksemategi rikkumiste korral, on see tingimus ebaproportsionaalne, kuna kuni 5000 eurose leppetrahvi tasumine pole õigustatud väiksemate ja ebaoluliste minetuste korral.

4.4.2. Vaidlustaja seisukohta toetab ka vaidlustuskomisjoni praktika. Nimelt leidis vaidlustuskomisjon 12.09.2014 otsuses nr 214-14/154639, et järgmises lepingupunktis toodud sanktsiooni kohaldamise alused on ebaselged ning pole seetõttu kooskõlas RHS § 3 p-s 1 (otsuses viidati riigihangete seaduse § 3 p-ile 2, kuid tegemist on RHS-i vana redaktsiooniga; eelnimetatud punktile vastab praeguse RHS redaktsioon § 3 p 1) sätestatud riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse printsiibiga: *Kontsessionäär on kohustatud maksma Hankijale igakordsel fikseeritud Lepingu rikkumisel leppetrahvi 1000 (üks tuhat) eurot.* Eelnimetatud vaidluses käsitletud lepingupunkt on sisult analoogne Lepingu p-iga 10.7.

4.4.3. Lepingu p 10.7 pole piisavalt läbipaistev ning on seega vastuolus RHS § 3 p-iga 2. Õiguskirjanduses on leitud, et läbipaistvuse nõuet silmas pidades peab töövõtja jaoks olema arusaadav, milliste rikkumiste korral millises summas hankija leppetrahvi tasumist nõuda võib, vastasel korral on leppetrahvitingimus vastuolus RHS § 3 p-iga 2². Läbipaistvuse nõude tagamiseks peaks leping selgelt ette nägema, milliste rikkumiste eest Hankija leppetrahvi nõuda võib (nt nimekirja vms näol) ning selgitama, milliste kriteeriumide alusel leppetrahvi suurust arvutatakse.

Kvaliteedi nõue

4.5. Lepingu p-i 7.3 kohaselt on Hankijal õigus jätta töövõtjale järgmise osutatava teenuse eest tasumata juhul, kui Hankija ei saa kvaliteetset teenust.

4.5.1. Lepingu p 7.3 on ebaselge ning töövõtjat põhjendamatult kahjustav. Tingimus ei ole RHS § 3 p-i 1 mõttes läbipaistev ega kontrollitav, sest mõiste *kvaliteetne teenus* on üldsõnaline ning subjektiivselt tõlgendatav. Jääb arusaamatuks, mida vastavas tingimuses *kvaliteetse teenuse* silmas on peetud. Kuna termin *kvaliteetne teenus* ega teenuse osutamise kvaliteedi tase ei ole Lepingus kuidagi määratletud, jääb ebaselgeks, millised kriteeriumid peavad olema täidetud, et vältida Lepingu p-is 7.3 sätestatud sanktsioonide kohaldamist.

4.5.2. Euroopa Kohus on kohtuasja C-27/15 p-is 37 märkinud, et iga riigihanke korraldamist reguleerivad läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtted nõuavad, et menetluse põhitingimused, mis puudutavad hankes osalemist, peavad olema enne selgelt määratletud ja avalikustatud, et pakkujatele oleksid menetluse nõuded täpselt teada ning nad oleksid kindlad selles, et samad nõuded kehtivad kõikide konkurentide kohta. See tähendab, et riigihanke alusdokumentides sätestatud tingimused peavad olema sõnastatud selgelt, täpselt ja ühemõtteliselt.

Kvaliteedi nõue pole selge, täpne ega ühemõtteline.

Varasemate lepingute tingimus

4.6. RHS § 101 lg 1 p 2 sätestab, et hankija võib nõuda nimekirja hankija kindlaksmääratud tunnustele vastavate asjade müügi või teenuste osutamise lepingutest, mis on täidetud riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul, koos teabega nende maksumuse, kuupäevade ja teiste lepingupoolte kohta. Samas ei või hankija jätta pakkujat või taotlejat kvalifitseerimata põhjusel, et tal puuduvad varasemad hankelepingud RHS §-i 8 tähenduses (RHS § 98 lg 3). RHS § 8 lg 1 kohaselt on hankeleping hankija ja töövõtja vahel sõlmitud rahaliste huvidega seotud leping, sh kontsessioonileping, mille esemeks on asjad, teenused või ehitustööd.

4.6.1. Jäätmeseaduse (edaspidi JäätS) § 67 lg 1 sätestab, et korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks korraldab kohaliku omavalitsuse üksus iseseisvalt või koostöös teiste kohaliku omavalitsuse üksustega kontsessioonilepingu sõlmimise menetluse lähtuvalt riigihangete seaduses sätestatust. JäätS § 68 lg 1 kohaselt on korraldatud jäätmeveo riigihanke tulemusel kohaliku omavalitsuse üksusega hankelepingu sõlminud isikul õigus osutada korraldatud jäätmeveo teenust määratud jäätmeliikide osas ja veopiirkonnas.

Eelnevast lähtudes saab osutada jäätmeveo teenust vaid hankelepingu alusel, st jäätmeveo teenuse osutamine eeldab hankelepingu sõlmimist.

4.6.2. Varasemate lepingute tingimus näeb ette, et pakkuja peab olema osutanud viimasel kolmel aastal vähemalt kolmes veopiirkonnas nimelt korraldatud jäätmeveo teenust. Seega on Hankija piiranud pakkujate ringi nii, et pakkumuse saavad esitada ainult töövõtjad, kellel on

² Simovart, M.A., Parind, M. Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne, § 8, p 36.

varasemad hankelepingud RHS §-i 8 tähenduses. Selline tingimus on vastuolus RHS § 98 lg-ga 3 ning piirab põhjendamatult konkurentsi, diskrimineerides töövõtjaid, kellel on olemas sisuline võimekus ja kogemus tööde tegemiseks, kuid kes on teinud vastavaid töid muu kui hankelepingu alusel. Vaidlustajal on erasektori ja teiste hankelepingute alusel sisuline kompetents ja võimekus jäätmete käitlemise ja vedamise teenuse osutamiseks olemas, kuid puudub vastava teenuse osutamise kogemus korraldatud jäätmeveo raames.

4.6.3. Hankija on Varasemate lepingute tingimusega rikkunud RHS § 98 lg-s 3 sätestatud keeldu, kuna kvalifitseerimise tingimus on esitatud selliselt, et selle täitmine on võimalik üksnes riigihanke tulemusel sõlmitud hankelepingute täitmise kaudu. Vaidlustaja palub kohustada Hankijat viima vastav tingimus õigusaktide nõuetega vastavusse, võttes tingimustest ära nõude, mille kohaselt peab varasemate lepingute täitmine olema seotud just korraldatud jäätmeveo teenuse osutamisega.

Netokäibe tingimus

4.7. RHS § 100 lg 1 p 4 näeb ette, et hankija võib üldjuhul nõuda andmeid pakkuja või taotleja kogu majandustegevuse netokäibe kohta või netokäibe kohta hankelepinguga seotud valdkonnas või selle esemele vastavas osas kuni viimase kolme riigihanke algamise ajaks lõppenud majandusaasta jooksul, sõltuvalt pakkuja või taotleja asutamise või äritegevuse alguse kuupäevast ja nõutud minimaalse aastakäibe, sealhulgas hankelepingu valdkonnas nõutud minimaalse aastakäibe andmete olemasolust.

Hankija kogu majandustegevuse netokäibele kvalifitseerimise tingimuse kehtestamine on eelduslikult alati lubatud, nõutavat käivet võib aga valdkondlikult täpsemalt piiritleda, kui hankijal on põhjendatud huvi, et pakkuja suudaks näidata majanduslikku võimet tegutseda mõnes spetsiifilises, lepingu täitmise võime seisukohalt olulises valdkonnas. Kuna valdkondliku käibe nõue ahendab võimalike pakkujate ringi, peab kitsam nõue lähtuma tegelikust vajadusest vastava võimekuse järele.

4.7.1. Majandusliku ja finantsseisundi kontrollimise eesmärk on tuvastada töövõtja eeldatav võime kanda hankelepingu täitmise majanduslikku koormat, mitte tuvastada tema spetsiifilist erialast kogemust. Ka vaidlustuskomisjoni praktika kinnitab, et võimalusel tuleks hankijal eelistada laiemat ja leebemat nõuet kui netokäivet kitsalt hankelepingu esemele vastavas valdkonnas, kuna suure tõenäosusega tõendaks töövõtja piisavat majanduslikku ja finantsvõimekust ka teataval tasemel netokäive mõnevõrra laiemas valdkonnas. Kui pakkujate majandusliku ja finantsseisundi sobivuses on võimalik veenduda ka leebema kriteeriumiga, ei ole asjaomane tingimus õiguspärane.

4.7.2. Vaidlustaja leiab, et pakkujate majandusliku ja finantsseisundi sobivuses on võimalik veenduda ka leebema tingimusega, s.o tingimusega, et pakkuja riigihanke algatamise ajaks viimase kolme lõppenud majandusaasta summaarne netokäive peab olema vähemalt 3 000 000 eurot. Vaidlustaja hinnangul puudub põhjus piiritleda summaarset netokäive nõuet tavajäätmete kogumise valdkonnaga, sest majandusliku ja finantsseisundi kontrollimise eesmärk on saavutatav ka laiemalt netokäibe kontrollimisel (s.o läbi kõikide valdkondade, millega pakkuja tegeleb). Netokäibe eesmärk ei ole kontrollida erialast kogemust, vaid seda, kas pakkuja on majanduslikult ja finantsseisundi poolt võimeline sõlmitavat lepingut täitma.

4.7.3. Vaidlustaja netokäive oli 2023. aastal 7 413 525 eurot ja 2024. aastal 8 942 614 eurot. Riigihanke ühe aasta eeldatav tasu on 600 000 eurot (3 000 000 eurot/5 aastat), mis on kordades madalam kui Vaidlustaja üldine netokäive. Vaidlustaja on majanduslikult ja finantsseisundi poolest võimeline Riigihanke hankelepingut täitma, vaatamata sellele, et tegemist on üldise netokäibega, mitte valdkonna spetsiifilise käibega.

4.7.4. Eelnevale tuginedes on põhjendamatu ning RHS § 100 lg 1 p-i 4 eesmärgiga vastuolus piiritleda Netokäibe tingimust tavajäätmete valdkonnaga. Tingimus ei ole proportsionaalne, asjakohane ega põhjendatud ning jätab konkurentsi efektiivselt ära kasutamata (RHS § 3 p-ide 1, 2 ja 3 tähenduses). Netokäibe tingimus, mis on kitsendatud kindlale valdkonnale, ei ole vajalik pakkuja majanduslikku võimekuse tõendamiseks ning piirab oluliselt pakkuja ringi, kes saaksid esitada pakkumuse Riigihankes. Kuna pakkuja majandusliku ja finantsseisundi sobivuses on võimalik veenduda leebema kriteeriumiga, ei ole tingimus õiguspärane.

Lepingus puudub tasu tõstmise regulatsioon

4.8. Õigusvastane on, et RHAD-is ja Lepingus puudub regulatsioon tasu tõstmiseks juhul, kui saastetasu tõuseb. Tehnilise kirjelduse kohaselt kohaldatakse korraldatud jäätmevedu järgmistele liikidele: prügi (segaolmejäätmed), paber ja kartong, biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed ning suurjäätmed. Eelnimetatud jäätmed on käsitletud tavajäätmetena, sest need ei kuulu ohtlike jäätmete hulka (JäätS § 3).

4.8.1. Riigikogu menetluses on JäätS-i muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mille kohaselt plaanitakse teha keskkonnatasude seaduses muudatused, et motiveerida keskkonnatasude kaudu jäätmekäitlusega tegelevaid ettevõtteid, kuid ka läbi teenuste hinnatõusu jäätmevaldajaid, jäätmete ringlussevõtu eelistamist jäätmete põletamisele ja ladestamisele ning et üha rohkem arvestataks ringmajanduse põhimõtetega. Selleks kehtestatakse alates 01.01.2026 uue saastetasuna jäätmete energiakasutuse tasu (segaolmejäätmetele 60 eurot/t ja ülejäänud tavajäätmetele, v.a puidujäätmed, 50 eurot/t). 2015. aastast muutumatuna püsinud tavajäätmete kõrvaldamise tasumäär tõstetakse seniselt 29,84 eurot/t 90 euronit/t, st tavajäätmete kõrvaldamise saastetasumäära tõstetakse ca 3 korda. Kuna tegemist on ainult plaaniga, siis ei saa Vaidlustaja pakkumuse tegemisel vastava kulutõusuga kindlalt arvestada.

4.8.2. Vaidlustaja hinnangul on õigusvastane panna kõik saastetasuga seotud riskid pakkuja õlule. Regulatsiooni sisaldumine on eriti oluline tulenevalt saastetasumäära tõusu olulisusest (määr võib kolmekordistuda) ning lepingu tähtaja pikkusest.

4.9. 08.10.2025 esitas Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

4.9.1. Vaidlustaja ei nõustu Hankijaga, et Garantii tingimus ei ole ebaproportsionaalne.

4.9.1.1 Garantii tingimuse õigusvastatus ei seisne tingimuse enda seadmises (pangagarantii kui tagatise nõudmises) vaid selles, et Hankija ei luba objektiivse põhjendusega kasutada oma lepingust tulenevate kohustuste täitmise tagamiseks (garantiile alternatiivina) samas summas raha deponeerimise võimalust. Hankija ei ole selgitanud, mis objektiivne põhjus takistab raha deponeerimise kui ühe tunnustatud ja lubatava tagatise alternatiivi mittelubamist.

4.9.1.2. Hankija viidatud RHS-i sätteid ei tõenda Hankija vastuväidete põhjendatust. Vastupidi, RHS § 90 lg-tes 1 ja 3 sätestatud regulatsioon toetab Vaidlustaja väidet erinevate tagatiste kasutamise lubatavusest. Seetõttu viitas ka Vaidlustaja vaidlustuses võrdluseks RHS § 90 lg-le 3 ning ka TsMS §-dele 385, 388 ja 389, mis kõik näevad ette garantii esitamise alternatiivina raha deponeerimise võimalust (st näitavad, et deponeerimise võimaldamine on tavaline).

4.9.1.3. RHS § 90 käsitleb pakkumuse tagatist, s.o tagatis, mis on ette nähtud pakkumuse siduvuse ja hankelepingu sõlmimise kindlustamiseks. Pakkumuse tagatise otstarbeks ei ole tagada hankelepingu mittekohasest täitmisest või täitmata jätmisest tekkida võivad kahju hüvitamist. Lepingu p-ides 9.3 ja 9.4 nimetatud garantii eesmärk on aga tagada lepingust tulenevate kohustuste täitmine lepingu perioodil ning see peab kehtima vähemalt kolm kuud

pärast lepingu lõppemist (vt Lepingu p 9.3). Seega on Garantii tingimuse näol tegemist garantiiga VÕS §-i 155 tähenduses, mille eesmärgiks on tagada lepingust tulenevate kohustuste täitmine, kuid mitte pakkumuse garantiiga RHS §-i 90 tähenduses. Seetõttu on asjakohatu Hankija viidatud Tartu Ringkonnakohtu lahend nr 3-21-394, mille p 21 käsitleb RHS §-is 90 toodud pakkumuse garantiid. Garantii tingimuse õigusvastasus ei seisne tingimuse enda seadmises (pangagarantii kui tagatise nõudmises) vaid selles, et Hankija ei luba ilma igasuguse objektiivse põhjendusega kasutada oma lepingust tulenevate kohustuste täitmise tagamiseks samas summas raha deponeerimise võimalust.

4.9.1.4. Tagatise eesmärk on tagada hankijale tähtaja lõppemiseni võimalus realiseerida tagatis pakkuja ebakohasest käitumisest tulenevate kulude hüvitamiseks. Selline eesmärk on tagatud ka siis, kui tagatis on pangagarantii asemel deponeeritud hankija pangakontole.

4.9.1.5. Ka Hankija viidatud vaidlustuskomisjoni 09.06.2025 otsus 121-25/291278 pole asjakohane, kuna käsitleb RHS §-is 90 sätestatud pangagarantiid. Lisaks ei puudutanud ka see vaidlus küsimust, kas pangagarantii asemel raha deponeerimine peaks olema lubatav.

4.9.1.6. Hankija väitel soovib Vaidlustaja hankemenetlust vaidlustuse esitamisega venitada, sest Vaidlustajal on maksuvõlg, mis RHS § 95 lg 1 p-i 4 kohaselt on hankemenetlusest kõrvaldamise aluseks. Vaidlustaja ei nõustu Hankija süüdistustega. Maksuvõla näol ei ole tegemist automaatse kõrvaldamise alusega, vaid enne peab hankija RHS § 95 lg 6 kohaselt andma võimaluse maksuvõlg ajatada või kõrvaldada. See, kuidas Vaidlustaja korraldab maksuvõla tasumise või ajatamise, ei puutu vaidlusse ega mõjuta küsimust, kas vaidlustatud RHAD tingimused on õiguspärased või mitte. Vaidlustaja raskused garantii saamisel piiravadki Vaidlustaja õigust ja võimalusi hankes osaleda. Olukorras, kus sama eesmärki on võimalik saavutada tagatisraha deponeerimisega, on põhjendamatu seda võimalust mitte lubada.

Leppetrahvi tingimus

4.9.2. Hankija nõustus Vaidlustajaga, et Leppetrahvi tingimus praeguses sõnastuses on õigusvastane ning pakkus uut järgmist alternatiivset sõnastust: *Juhul kui tellija võtab töövõtjalt enne korraldatud jäätmeveo ainuõiguse algust või ennetähtaegselt ära ainuõiguse teostada veopiirkonnas korraldatud jäätmevedu, on töövõtja kohustatud maksma tellijale leppetrahvi garantiikirjas toodud summa ulatuses.* Vaidlustaja on nõus, et sellises sõnastuses on õigusrikkumine kõrvaldatud.

Leppetrahvi suuruse ja selle nõudmise eelduse tingimus

4.9.3. Leppetrahvi suuruse ja selle nõudmise eelduse tingimus on vastuolus RHS § 3 p-is 2 sätestatud läbipaistvuse nõudega, sest pole arusaadav, milliste rikkumiste korral millises summas Hankija leppetrahvi tasumist nõuda võib.

4.9.3.1. Tingimus on vastuolus RHS § 3 p-is 1 sätestatud läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtetega põhjusel, et see ei näe ette, milliste rikkumiste puhul leppetrahvi kohaldamisele kuulub, st leppetrahvi kohaldamise alused on ebaselged.

4.9.3.2. Vaidlustaja ei soovi näidata, et tegemist on fikseeritud trahvisummaga. Leppetrahvi suuruse ja selle nõudmise eelduse tingimus on probleemne seetõttu, et ei määra kindlaks, milliste rikkumiste puhul leppetrahvi kohaldatakse. Hankija peaks Leppetrahvi suuruse ja selle nõudmise eelduse tingimuses selgelt välja tooma, milliseid kohustusi Hankija silmas peab (viidates nt asjakohastele lepingupunktile, millest tulenevate kohustuste rikkumisel Hankija leppetrahvi kohaldada tohib). Hankija on Lepingusse lisanud peatüki „Töövõtja kohustused seoses olmejäätmete veoga“, mis justkui viitaks, et kõik töövõtja (vedaja) kohustused

sisalduvad eelnimetatud peatükis. Nii aga ei ole – muud vedaja kohustused tulenevad mh nt p-dest 7.5.2, 7.5.3, 8.4, 8.6, 8.12. Seega jääb ebaselgeks, milliste kohustuse rikkumise korral tohiks Hankija leppetrahvi kohaldada ning mis suurus.

Kvaliteedi nõue

4.9.4. Vaidlusta ei nõustu Hankija väitega, et Kohtla-Järve Linnavolikogu 27.08.2020 määrus nr 77 „Kohtla-Järve jäätmehoolduseeskiri“ (edaspidi Jäätmehoolduseeskiri), mis Lepingu p-i 1.2.5 kohaselt on Lepingu lisa, sätestab kvaliteedinõudeid. Hankija pole viidanud ühelegi Jäätmehoolduseeskirja paragrahvile, millest tuleneksid töövõtja osutatava teenuse kvaliteedinõuded. Kvaliteedinõuete kindlaksmääramine ei tulene Jäätmehoolduseeskirja eesmärgist.

4.9.4.1. Jäätmehoolduseeskirja § 1 lg 2 kohaselt määrab eeskiri kindlaks jäätmehoolduse korra, ehitus-, remondi- ja lammutustöödel tekkivate jäätmete (edaspidi ehitusjäätmed) ning tervishoiu, hooldus- ja veterinaarteenuse osutamisel tekkivate jäätmete (edaspidi tervishoiu- ja veterinaarjäätmed) käitlemise korra Kohtla-Järve haldusterritooriumil ja on kohustuslik kõikidele juriidilistele ning füüsilistele isikutele. Seega reguleerib Jäätmehoolduseeskiri jäätmehoolduse korda ning käsitleb jäätmeveo teenuse osutamise nõudeid, nt nõuded mahutitele (§-d 20-22), nõuded eri liiki jäätmete kõrvaldamise ja käitlemise kohta (§-d 25-40) jne. Jäätmehoolduseeskiri ei näe ette kindlaid kvaliteedinõudeid teenusele ega defineeri mõistet „kvaliteetne teenus“ Lepingu tähenduses.

Vastuses vaidlustusele seob Hankija kvaliteedi nõuet lepingurikkumisega, ehk ebakvaliteetse teenusega on tegemist siis, kui töövõtja ei täida teenuse osutamisel lepingust tulenevaid nõudeid. Kui Hankija eesmärk on siduda mõistet *kvaliteetne teenus* lepingust ja õigusaktidest tulenevate nõuete täitmisega, siis tuleks seda ka Lepingus selliselt määratleda.

4.9.4.2. Lepingu p-ist 7.3 ei tulene üheselt mõistetavalt, millisel juhul saab Hankija väita, et töövõtja ei osutanud *kvaliteetset teenust* ja rakendada seetõttu Lepingu p-ist 7.3 tulenevat sanktsiooni. Leping ei võimalda kontrollida, kas sanktsioon on kohaldatud õiglaselt, sest mõiste *kvaliteetne teenus* on subjektiivselt tõlgendatav ning Hankija definitsioon sellest mõistest ei pruugi ühtida töövõtja omaga.

Varasemate lepingute tingimus

4.9.5. Hankija on seisukohal, et varasemate lepingute tingimus on vajalik ja proportsionaalne, sest korraldatud jäätmevedu on eriregulatsiooniga teenus, mis erineb oluliselt erasektori lepingutest. Seetõttu annab eelneva kogemuse ja võimekuse esinemine pakkujal Hankijale kindluse, et pakkuja suudab korraldatud jäätmeveo süsteemi hallata. Samas jättis Hankija vastuses vaidlustusele täiesti käsitlema varasemate lepingute tingimuse vastuolu RHS § 98 lg-s 3 sätestatud keeluga, mille kohaselt ei või hankija jätta pakkuja või taotleja kvalifitseerimata põhjusel, et tal puuduvad varasemad hankelepingud RHS §-i 8 tähenduses.

4.9.5.1. Hankija sisuliselt tunnistab, et varasemate lepingute tingimus on täidetav vaid siis, kui pakkujal on varasemad hankelepingud. Selline tingimus on vastuolus RHS § 98 lg-ga 3 sätestatuga, sest RHS § 98 lg-s 3 sätestatud keelu eesmärk ongi ära hoida olukorda, kus kvalifitseerimise tingimuse täitmine on võimalik üksnes ja ainult riigihanke tulemusel sõlmitud hankelepingute täitmise kaudu. Pakkujal poleks kunagi võimalik korraldatud jäätmeveo osutamise kogemust omandada, kui igas riigihankes oleks varasemate lepingute tingimusega analoogne tingimus.

4.9.5.2. Hankija viidatud Tallinna Ringkonnakohtu lahend asjas 3-23-1291 ei ole asjakohane. Lahendis ei arutatud, kas tingimus on RHS § 98 lg-st 3 tulenevast keelust lähtudes õigusvastane.

Netokäibe tingimus

4.9.6. Vaidlustaja ei nõustu Hankija väidetega, et tavajäätmete kogumine on spetsiifiline teenus, mille puhul peab majanduslik suutlikkus olema näidatud just samas valdkonnas. Majandusliku ja finantsseisundi kontrollimise eesmärgiks tuvastada töövõtja eeldatav võime kanda hankelepingu täitmise majanduslikku koormat, mitte tuvastada tema spetsiifilist erialast kogemust. Pakkujate majandusliku ja finantsseisundi sobivuses on võimalik veenduda leebema kriteeriumiga.

Saastetasu tõstmise regulatsiooni puudumine

4.9.7. Vaidlustaja ei nõustu Hankija seisukohaga, et Lepingus on saastetasu tõstmise regulatsioon, sest tasu tõstmist käsitleb Jäätmehoolduseeskirja § 23 lg 6. Jäätmehoolduseeskirja § 23 lg 6 puudutab teenustasude muutmist olukorras, kus teenustasude muutmist ei olnud võimalik jäätmevedajal pakkumuse esitamise momendil ette näha, st ettenägematusest. Kuna praeguses olukorras on juba teada, et on olemas plaan saastetasu tõstmiseks, siis tasu tõstmist Jäätmehoolduskirja § 23 lg 6 alusel taotleda ei saaks.

Pakkumuse esitamisel ei saa olla ka kindel, et see õigusmuudatus ikkagi jõustub ja millises sisus see jõustub. Seega kannaks pakkuja pakkumuse hinnastamisel kõrget riski, mille saabumises ta kindel olla ei saa. See vähendab tema pakkumuse konkurentsivõimet ning võib tekitada võrreldamatuid pakkumusi olukorras, kui mõni teine pakkuja seda riski arvesse ei võta ja loodab just viidatud määruse sätte alusel hiljem Hankijalt raha juurde taotleda.

5. Hankija, **Kohtla-Järve Linnavalitsus**, vaidleb vaidlustusele vastu ja palub jätta selle rahuldamata (va Lepingu p-i 10.8 osas) järgmistel põhjustel.

5.1. Vaidlustus on alusetu, v.a Lepingu p-is 10.8 toodud leppetrahvi tingimuse osas.

Garantii tingimus

5.2. Garantii tingimus (Lepingu p-id 9.3 ja 9.4) on õiguspärane ja Vaidlustaja väited põhjendamatud.

RHS § 90 lg 3 kohaselt esitab pakkuja hankija nõutud pakkumuse tagatise krediidi- või finantseerimisasutuse või kindlustusandja garantiina või rahasumma deponeerimisena hankija arvelduskontole. Pangagarantii esitamise nõude õiguspärasust kinnitab ka kohtupraktika (nt Tartu Ringkonnakohtu otsus asjas nr 3-21-394, p 21). Tagatise nõude täitmine ei ole võimatu põhjendusel, et mõni pank ei anna garantiikirja. Käesoleval juhul on ilmselt tegemist just sellise olukorraga, sest Vaidlustajal on Äriregistri andmetel arvestatava suurusega maksuvõlg, mis RHS § 95 lg 1 p-i 4 kohaselt on pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamise aluseks. Seega soovib Vaidlustaja ilmselt hankemenetlust vaidlustuse esitamisega venitada.

Leppetrahvi tingimus

5.3. Hankija on nõus Lepingu p-i 10.8 sõnastusest välja võtma viite teisele lepingupunktile, lisama täienduse ja sõnastama selle järgnevalt: *Juhul kui tellija võtab töövõtjalt lepingu punktides 12.5 toodud alustel enne korraldatud jäätmeveo ainuõiguse algust või ennetähtaegselt ära ainuõiguse teostada veopiirkonnas korraldatud jäätmevedu, on töövõtja kohustatud maksma tellijale leppetrahvi garantiikirjas toodud summa ulatuses.*

Leppetrahvi suuruse ja selle nõudmise eelduse tingimus

5.4. Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega, et Lepingu p 10.7 on vastuolus RHS § 3 p-is 2 sätestatud läbipaistvuse nõudega, sest pole arusaadav, milliste rikkumiste korral millises 10 (22)

summas Hankija leppetrahvi tasumist võib nõuda.

5.4.1. Lepingu p-is 10.7 väljendi *kuni* kasutamine annab Hankijale paindlikkuse ja kaalutlusruumi trahvi määramiseks vastavalt rikkumise raskusele, sest kergem rikkumine tähendab väiksemat trahvi. Seega on tegemist proportsionaalse tingimusega, kuna ei ole tegemist fikseeritud trahvisummaga iga rikkumise eest. Lepingu p-is 10.2 on sätestatud, et kahju tekkimisel tuleb hinnata selle rahalist ulatust või likvideerimise maksumust, vajadusel kaasates selleks pädevaid eksperte. Seega tuleb Hankijal trahvi üle otsustamisel kohaldada Lepingu p-i 10.7 koosmõjus p-iga 10.2.

Rikkumiste tuvastamisel ja hindamisel kohaldatakse hea usu (VÕS § 6) ja mõistlikkuse põhimõtteid (VÕS § 7). Kui pakkuja peab mingil konkreetsetel juhtumil trahvinõude esitamist õigustavaks, siis on tal õigus kasutada vastavaid õiguskaitsevahendeid.

5.4.2. Vaidlustaja väitel pole selge, millised on Lepingu p-is 10.7 nimetatud sanktsiooni kohaldamise alused.

Etteheide on alusetu, sest töövõtja lepingulised kohustused on RHD-is selgelt välja toodud ja Vaidlustajal nende osas etteheiteid ei ole. Kõiki võimalikke lepinguliste kohustuste rikkumiste nüansse ja nende osas kohaldamisele kuuluvaid trahvimäärasid polegi võimalik lepingus välja tuua.

Kvaliteedi nõue

5.5. Vaidlustaja hinnangul ei ole Lepingu p 7.3 läbipaistev ega kontrollitav RHS § 3 p-i 1 mõttes ning on seeläbi töövõtjat põhjendamatult kahjustav. Mõiste *kvaliteetne teenus* olevat üldsõnaline ning subjektiivselt tõlgendatav termin.

Etteheide on põhjendamatu ja otsitud.

JäätS ja Jäätmehoolduseeskiri (“Kohtla-Järve Linnavolikogu 27.08.2020 a määrus nr 77 „Kohtla-Järve jäätmehoolduseeskiri”), mis on Lepingu p-i 1.2.5 kohaselt lepingu lisa, sätestavad kvaliteedinõuded (nt regulaarne tühjendamine, tühjendusintervallid, mahutite korrashoid jne).

Lepingut tuleb vaadelda koos selle osaks olevate tehnilise kirjelduse ja eeskirjadega, milles on nõutav teenuse osutamise kvaliteet selgelt ja piisava põhjalikkusega defineeritud – kvaliteetne teenus tähendab teenuse osutamist vastavalt nimetatud dokumentides toodud tingimustele.

Varasemate lepingute tingimus

5.6. RHS § 101 lg 1 p 2 lubab hankijal pakkuja või taotleja tehnilise ja kutsealase pädevuse kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kontrollimiseks nõuda hankilepingu alusel ostetavate asjade, tellitavate teenuste või ehitustööde olemusele, kogusele ja kasutusviisile andmete ja dokumentide (sh varasemate lepingute) esitamist.

5.6.1. Korraldatud jäätmevedu on eriregulatsiooniga teenus (avalik õiguslik ainuõigus, suhe tuhandete elanikega), mis erineb oluliselt erasektori lepingutest. Ainult piisava eelneva kogemuse ja võimekuse esinemine pakkujal annab kindluse, et pakkuja suudab korraldatud jäätmeveo süsteemi hallata. Seega on see tingimus vajalik ja proportsionaalne.

Riigihanget viiakse läbi Eesti suuruselt viiendas omavalitsuses eesmärgiga korraldada jäätmevedu kahes piirkonnas (ühes piirkonnas kahes ja teises piirkonnas kolmes linnaosas). See tähendab, et teenust tuleb osutada viies piirkonnas. Kolmes piirkonnas korraldatud jäätmeveo kogemus on miinimumnõue.

5.6.2. Tallinna Ringkonnakohus on asjas nr 3-23-1291 tehtud otsuse p-is 16 märkinud: *Vaidlusalune kvalifitseerimistingimus tugineb RHS § 101 lg 1 p-ile 2, mille kohaselt võib hankija nõuda pakkuja tehnilise ja kutsealase pädevuse kvalifitseerimise tingimustele vastavuse*

kontrollimiseks nimekirja hankija kindlaksmääratud tunnustele vastavatest lepingutest, mis on täidetud riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul, koos teabega lepingute maksumuse, kuupäevade ja teiste lepingupoolte kohta. RHS § 101 aluseks on olnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26.02.2014 direktiivi 2014/24/EL art 58 lg 4, mis näeb ette, et avaliku sektori hankija võib seoses tehnilise ja kutsealase suutlikkusega kehtestada nõuded, tagamaks, et ettevõtjatel on olemas vajalikud inim- ja tehnilised ressursid ning kogemused lepingu täitmiseks nõutaval kvaliteeditasemel.

Netokäibe tingimus

5.7. Vaidlustaja leiab põhjendamatult, et pakkujate majandusliku ja finantsseisundi sobivuses on võimalik veenduda ka leebema tingimusega, s.o tingimusega, et pakkuja Riigihanke algatamise ajaks viimase kolme lõppenud majandusaasta summaarne netokäive peab olema vähemalt 3 000 000 eurot.

5.7.1. RHS § 100 lg 1 p 4 lubab siduda netokäibe just hankelepingu esemega seotud valdkonnaga. Tavajäätmete kogumine on spetsiifiline teenus, mille puhul peab majanduslik suutlikkus olema näidatud just samas valdkonnas. Üldine käive, mis on tekkinud muudel tegevusaladel (nt puhastusteenused) tegutsemisest, ei pruugi tagada võimekust teenindada tuhandeid jäätmevaldajaid.

5.7.2. Pakkuja peab olema kindel, et taotlejal on finantsvõimekus ja kogemus just jäätmeveo alal. RHS § 100 lg 3 sätestab, et hankija võib nõuda pakkujal netokäibe olemasolu summas, mis ei või olla suurem kui kahekordne hankelepingu eeldatav maksumus.

Hankija seatud käibenõue on 2 korda väiksem kui eeldatav hankelepingu maksumus, mis on 6 miljonit eurot. Seega ei ole Hankija nõue ebaproportsionaalselt kõrge.

Saastetasu tõstmise regulatsiooni puudumine

5.8. Vaidlustaja leiab, et õigusvastane on, et RHAD-is ja lepingus puudub regulatsioon tasu tõstmiseks juhul, kui saastetasu tõuseb ja viitab seejuures mitte kehtivale seadusele, vaid jäätmeseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskirjale.

RHS ega JäätS ei kohusta hankijat hinnamuutuste mehhanismi hankelepingusse sätestama ning pakkujal on võimalus arvestada teadaolevate võimalike seadusemuudatustega. Pealegi kannab kontsessioonäär kontsessioonilepingus üldjuhul tururiski (sh õigusaktide muutumise risk), v.a kui seadus sätestab teisiti.

Lisaks võib Lepingu lahutamatuks osaks oleva Jäätmehoolduseeskirja § 23 lg 6 kohaselt teenustasude muutmist taotleda aasta pärast hankelepingu sõlmimist ainult riigipoolse käibemaksu, kütuseaktsiisi, keskkonnatasude, sotsiaalmaksu määra muutmise või muu säärase teenuse hinda mõjutava riikliku maksu või tasu muutmise korral, mida ei olnud võimalik jäätmevedajal pakkumuse esitamise momendil ette näha. Teenustasu saab muuta alates uue maksumäära või tasu kehtima hakkamisest ja ainult muutunud maksumäära või tasu ulatuses. Seega on ebaõige väide, et puudub saastetasu tõstmise regulatsioon, see punkt ei ole otseselt Lepingus, kuid on jäätmehoolduseeskirjas, mis on Lepingu osa (Lepingu p 1.2.5).

5.9. 13.10.2025 esitas Hankija täiendavad seisukohad.

Garantii tingimus

5.9.1. Vaidlustaja on oma täiendavates seisukohtades märkinud, et kuivõrd Hankija eesmärk on saavutatav ka leebemal kujul, s.o pangagarantii asemel rahasumma deponeerimise võimaldamisega, on tingimus, mis lubab vaid pangagarantii esitamist, ebaproportsionaalne ning

ebavajalikult kitsast.

Hankija leiab endiselt, et kõnealune tingimus on kohane ja vajalik, st õiguspärane ja Vaidlustaja väited on põhjendamatud.

5.9.1.1. Jääb arusaamatuks, miks on pangagarantii andmine nõ karmim tingimus kui tagatiseks raha deponeerimine. Pangagarantii andmine on tingimusena leebem kui raha deponeerimise nõue, sest raha deponeerimise korral tuleb raha reaalselt deposiiti kanda, aga pangagarantii andmise korral mitte. Ilmselt on pangagarantii esitamine pakkuja jaoks leebem ja vähemkoormavam.

Riigikohus on asunud seisukohale, et pakkumuse tagatise nõudmine, tagastamine, tagastamata jätmine ja realiseerimine on osa riigihankest (RKTKm 18.02.2012, 3-2-1-189-12, p 12).

5.9.1.2. Pakkumuse tagatise nõudmine on hankija diskretsioon – RHS ei näe ette hankija kohustust nõuda tagatist, kuid see on ilmselt hankija õigus.

5.9.1.3. Vastuses vaidlustusele on Hankija välja toonud tegeliku põhjuse, miks Vaidlustajale pangagarantii andmine ei sobi – Vaidlustajal on suur maksuvõlg. Vaidlustaja soovib hankemenetlust venitada ja loodab ilmselt, et ta saab pakkumuse esitada siis kui tal maksuvõlgnevust enam ei eksisteeri.

Leppetrahvi suurus ja alused

5.9.2. Alusetu on Vaidlustaja etteheide, et Lepingu p-is 10.7 nimetatud sanktsiooni kohaldamise alused on ebaselged. Töövõtja lepingulised kohustused on RHAD-is selgelt välja toodud ja Vaidlustajal nende osas etteheiteid ei ole. Vaidlustuses on Vaidlustaja viidanud Lepingu punktidele, milles on toodud, milliste kohustuste rikkumise korral tuleb leppetrahvi kohaldada. Igal konkreetsel juhtumil kaalutakse diskretsiooniõigust kasutades, kas trahvi üldse kohaldada ja kui kohaldada, siis millises määras.

Kvaliteedi nõue

5.9.3. Lepingut tuleb vaadelda koos selle osaks olevate tehnilise kirjelduse ja eeskirjadega, milles on nõutav teenuse osutamise kvaliteet selgelt ja piisava põhjalikkusega defineeritud – *kvaliteetne* teenus tähendab teenuse osutamist vastavalt nimetatud dokumentides toodud tingimustele. Vaidlustaja pole välja toonud, kuidas *kvaliteetse teenuse* mõistet paremini defineerida.

Varasemate lepingute tingimus

5.9.4. Hankija ei ole seadnud tingimust, et pakkujal peavad olema varasemad hankelepingud. Jääb arusaamatuks, millest Vaidlustaja on sellise järelduse teinud. Samuti ei ole arusaadav, millest tuleneb järeldus, et Hankija sisuliselt tunnistas, et varasemate lepingute tingimus on täidetav vaid siis, kui pakkujal on varasemad hankelepingud. Vastuolu RHS § 98 lg-s 3 sätestatuga ei esine ja tingimus on õiguspärane.

Netokäibe tingimus

5.9.5. Vaidlustaja leiab põhjendamatult, et pakkujate majandusliku ja finantsseisundi sobivuses on võimalik veenduda ka tingimusega, et pakkuja Riigihanke algatamise ajaks viimase kolme lõppenud majandusaasta summaarne netokäive peab olema vähemalt 3 000 000 eurot.

5.9.5.1. RHS § 100 lg 3 sätestab, et hankija võib nõuda pakkujal netokäibe olemasolu summas, mis ei või olla suurem kui kahekordne hankelepingu eeldatav maksumus.

Hankija seatud käibenõue on 2 korda väiksem kui eeldatav hankelepingu maksumus, seega ei ole Hankija nõue ebaproportsionaalselt kõrge.

5.9.5.2. RHS § 100 lg-d 1–3 sätestavad nende andmete ja tõendite tunnused, mille alusel on hankijal õigus kontrollida pakkuja või taotleja majanduslikku ja finantsseisundit. Lõiked 4 ja 5 annavad pakkujale alused oma kvalifikatsiooni tõendamiseks,

Hankijal on üldjuhul vabadus kehtestada kvalifitseerimise tingimused oma diskretsiooni alusel, lähtudes RHS § 98 lg-st 1 tulenevatest hankelepingu esemele vastavuse ja proportsionaalsuse nõuetest. Nagu kõigi kvalifitseerimise tingimuste puhul, sätestab seadus ka majandusliku ja finantsseisundi puhul eelkõige loetelu tõenditest, mida hankija võib pakkujalt või taotlejalt nõuda, et nende kvalifikatsiooni kontrollida, kuid ei näe ette konkreetseid kvalifitseerimise tingimusi. Kohtulik kontroll majanduslikule ja finantsseisundile esitatud nõuete sisu osas on piiratud: majandusriskide analüüs ning nende maandamine hankijale sobival viisil on hankija, mitte pakkuja hinnata ja lahendada (Tln RKm 28.08.2012, 3-12-1695, p. 13.).

5.9.5.3. RHS § 100 lg 1 p 4 sätestab aluse nõuda pakkujalt või taotlejalt andmeid tema majandustegevuse netokäibe kohta tervikuna või hankelepinguga seotud valdkonnas või hankelepingu esemele vastavas osas kuni viimase kolme riigihanke algamise ajaks lõppenud majandusaasta jooksul.

Hankelepinguga seotud valdkonna või hankelepingu esemele vastava netokäibe osa piiritlemine kogu ettevõtja netokäibe raames on jäetud seadusandja poolt hankija sisustada.

Vaidlustuskomisjon on oma praktikas seadnud kvalifitseerimise tingimuse kitsendamise piiriks, et hankijal ei ole õigust nõutavate andmete ja nende alusel tõendatava kvalifikatsiooni ulatust kitsendada rohkem kui hankelepingu esemele vastava netokäibe osaga, kuna selline tingimus ei iseloomustaks pakkuja suutlikkust tegutseda majanduslikult jätkusuutlikult kogu hankelepingu esemeks olevas valdkonnas ja puuduks ka võimalus kontrollida nõude proportsionaalsust hankelepingu eseme suhtes. Seda piiri ei ole Hankija ületanud.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

Garantii tingimus

6. Vaidlustaja on seisukohal, et Lepingu p-ides 9.3 ja 9.4 kehtestatud Garantii tingimus (vt käesoleva otsuse p 4.1) on vastuolus RHS § 3 p-idega 1 ja 2, sest Hankija pole Garantii tingimuses lubanud pangagarantiile alternatiivselt tagatisraha ehk deposiidi tasumist Hankija arvele.

Hankija viitab Garantii tingimuse õiguspärasuse põhjendamisel RHS § 90 lg-tele 1 ja 3 ning nendega seotud kohtu- ja vaidlustuskomisjoni praktikale.

6.1. Vaidlustuskomisjon nõustub Vaidlustajaga, et Lepingu p-ides 9.3 ja 9.4 kehtestatud Garantii tingimuse puhul ei ole tegemist RHS §-ides 90 ja 91 sätestatud pakkumuse tagatisega. Pakkumuse tagatise nõudmise eesmärk ei ole tagada hankelepingu mittekohasest täitmisest või lepingu täitmata jätmisest tekkida võiva kahju hüvitamist lepinguperioodi lõpuni, mis on Lepingu p-ide 9.3 ja 9.4 eesmärk ning mille puhul on selgelt tegemist garantiiga VÕS §-i 155 tähenduses.

Seega ei ole käesolevas vaidluses asjakohased Hankija viited RHS §-idele 90 ja 91 ning pakkumuse tagatisega seotud kohtu- ja vaidlustuskomisjoni praktikale.

6.2. Vaidlustuskomisjon ei leia, et piirdudes Lepingu p-ides 9.3 ja 9.4 üksnes pangagarantii esitamise nõudega ning jättes neis Lepingu punktides või mujal RHAD-is kehtestamata võimaluse pangagarantii asemel tasuda tagatisraha Hankija määratud kontole, oleks Hankija rikkunud RHS 3 p-ides 1 ja 2 sätestatud proportsionaalsuse põhimõtet.

6.2.1. RHS ei käsitle üldse lepingu täitmise tagatise, seega ei näe RHS ette ka seda, et sellise nõude kehtestamisel hankelepingus peaks hankija eelistama mingeid konkreetseid tagatise. Ka Vaidlustaja ise rõhutab, et pakkumuse tagatise regulatsioon RHS-is vaidlusalesele Garantii tingimusele ei laiene ning vaidlustuskomisjon nõustub sellega. Seega ei laiene Garantii tingimusele ka RHS § 90 lg 3, mis nimetab pakkumuse tagatise esitamise viise. Järelikult on hankijal õigus ise otsustada, millise tagatise esitamise viisi ta riigihanke alusdokumentides kehtestab. Seega saab Garantii tingimuse õiguspärasust kontrollida üksnes proportsionaalsuse põhimõttest lähtudes.

6.2.2. Tingimus on proportsionaalne, kui see on kohane ja vajalik. Tingimus on kohane, kui see soodustab sellele seatud eesmärgi saavutamist, ning vajalik, kui eesmärki ei saa saavutada mõne teise, vähem koormava, kuid vähemalt sama efektiivse abinõu või tingimusega. Puudub vaidlus, et Garantii tingimus (tagatise nõue kui selline) iseenesest on sobiv ja lubatav. Vaidlustuskomisjon leiab, et pole alust asuda seisukohale, et võrreldes pangagarantiiga oleks 50 000 euro deponeerimine Hankija määratud kontole pakkujatele vähem koormav, nagu väidab Vaidlustaja. Summa deponeerimine mõjutab otseselt pakkuja likviidsust ja rahavoogu. Isegi kui Vaidlustajale on mingil põhjusel soodsam rahasumma deponeerimine Hankija kontole, nõustub vaidlustuskomisjon Hankijaga, et pangagarantii esitamise nõue on pakkujatele üldreeglina vähem koormav, sest pakkujal puudub vajadus raha reaalselt deposiiti kanda ja hankelepingu perioodiks sinna jätta ning kulu pakkujatele piirdub vaid teenustasuga garantii andjale.

6.2.3. Vaidlustaja ei ole selgitanud, miks rikub Garantii tingimus Hankija kehtestatud kujul tema õigusi. Vaidlustaja ei ole väitnud, et tal oleks võimatu pangagarantiid saada/esitada või et selle esitamine oleks talle eriliselt raskem või kulukam kui rahasumma deposiiti kandmine. Veelgi enam - vastava kulu saavad kõik pakkujad, sh Vaidlustaja, maandada pakkumuse hinnas. Asjaolu, et teistsugustel, Vaidlustajale sobivamatel, tingimustel (nt Garantii tingimusele rahasumma deposiiti maksmise võimaluse lisamine) võiks Vaidlustajal olla mugavam või soodsam pakkumust esitada või isegi, kui pakkujate ring võiks olla seetõttu suurem ei tähenda, et olemasolevate tingimustega on Hankija proportsionaalsuse põhimõtet rikkunud. Kõik isikud, kes tegutsevad turul vastavas valdkonnas, ei pea igal juhul saama endale sobivat tingimustel riigihankes osaleda ja pakkumust esitada.

6.2.4. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Lepingu p-id 9.3 ja 9.4 on vastavuses õigusaktides ettenähtud nõuetega.

Leppetrahvi tingimus

7. Vaidlustusmenetluses tunnistas Hankija vaidlustuse Lepingu p-i 10.8 osas põhjendatuks ning kohustus muutma Lepingu p-i 10.8 sõnastust (vt käesoleva otsuse p 5.3).

Leppetrahvi suuruse ja selle nõudmise eelduse tingimus

8. Vaidlustaja on seisukohal, et Lepingu p 10.7 - *Töövõtja on kohustatud maksma tellijale igakordsel fikseeritud lepingu rikkumisel leppetrahvi summas kuni 5 000 (viis tuhat) eurot* (Leppetrahvi suuruse ja selle nõudmise eelduse tingimus) on vastuolus RHS § 3 p-is 1 sätestatud läbipaistvuse nõudega, sest pole arusaadav, milliste rikkumiste korral ja millises summas Hankija leppetrahvi tasumist nõuda võib.

Hankija leiab, et Lepingu p 10.7 ei ole vastuolus RHS § 3 p-iga 1, kuna:

1) töövõtja lepingulised kohustused, mille rikkumised on sanktsiooni kohaldamise aluseks, on RHD-is selgelt välja toodud;

2) Lepingu p-is 10.7 väljendi *kuni* kasutamine annab Hankijale paindlikkuse ja kaalutlusruumi trahvi määramiseks vastavalt rikkumise raskusele.

8.1. Vaidlustusmenetluses on Hankija viidanud, et töövõtja lepingulised kohustused on RHAD-is selgelt välja toodud. Sellest võib järeldada, et Hankija käsitleb Lepingu rikkumistena, mille puhul võib rakendada Lepingu p-is 10.7 sätestatud leppetrahve, Lepingu osa 3 „Töövõtja kohustused seoses olmejäätmete veoga“ p-ides 3.1.1-3.1.9.19 loetletud töövõtja kohustuste võimalikke rikkumisi. Sellisel juhul oleks Hankijal olnud aga otstarbekas viidata ka Lepingu p-is 10.7 Lepingu osa 3 nõuetele. Samas leidub aga Lepingus ka teisi punkte, mis sätestavad erinevaid töövõtja kohustusi (nt p-id 7.5.2, 7.5.3, 8.4, 8.6, 8.7, 8.10, 8.12). Arusaamatuks jääb, kas nende punktide võimalike rikkumiste puhul Lepingu p 10.7 ei kohaldu.

Vaidlustuskomisjoni arvates on RHS § 3 p-is 1 sätestatud riigihanke korraldamise läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõttega vastuolus see, et tuvastamaks, kas mingil konkreetsel juhul on võimalik leppetrahvi kohaldamine, tuleb asuda tervest Lepingust uurima, millises Lepingu punktis sätestatu rikkumine võib tuua kaasa leppetrahvi kohaldamise. Töövõtja jaoks peab olema mõistlikult arusaadav, milliste rikkumiste korral Hankija leppetrahvi tasumist nõuda võib. Selline arusaadavus Lepingu p-is 10.7 (koosmõjus ka teiste Lepingu punktidega) puudub.

8.2. Vaidlust ei saa olla selles, et Lepingu p-is 10.7 on kehtestatud töövõtja kohustus maksta tellijale igakordsel fikseeritud rikkumisel leppetrahvi kuni 5000 eurot. Tallinna Ringkonnakohus on oma 21.06.2018 otsuses haldusasjas 3-18-752 (p-s 17) märkinud, et leppetrahvi saab nõuda sisse üksnes ulatuses, mis väldib hankija alusetut rikastumist. Seega puudub alus nõudeks, et pakkuja peaks lepingust mh igal juhul ka mõistma, millises suuruses rikkumisel leppetrahvi kohaldatakse. Samas juhib vaidlustuskomisjon tähelepanu Lepingu p-i 10.7 ebaselgele sõnastusele selles osas, et kuigi on nimetatud töövõtja kohustust leppetrahve maksta, kuid ei ole näidatud, kes neid trahve määrab.

8.3. Vaidlustuskomisjon juhib tähelepanu sellele, et kuigi VÕS § 162 lg 1 kohaselt võib tasumisele kuuluva leppetrahvi ebamõistliku suuruse korral kohtus vaidlustada, ei saa riigihanke alusdokumentides ettenähtud leppetrahvid olla meelevaalsed ega põhjendamatult karmid. Leppetrahvid peavad olema sõnastatud selgelt ja üheselt arusaadavalt, nad peavad lähtuma sõlmitava hankelepingu eesmärgist ja olema mõistlikus suuruses.

8.4. Eeltoodust tulenevalt on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Lepingu p-is 10.7 toodud leppetrahvide kohaldamise alused on ebaselged ning seetõttu ei ole eelnimetatud punkt kooskõlas RHS § 3 p-s 1 sätestatud riigihanke üldpõhimõttega, mille kohaselt hankija on kohustatud tagama riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse, mistõttu Lepingu p 10.7 tuleb viia vastavusse õigusaktidega ettenähtud nõuetega.

Kvaliteedi nõue

9. Vaidlustaja on seisukohal, et Lepingu p 7.3 - *Kui jäätmevaldaja ei saa töövõtja poolt kokkulepitud ajal kvaliteetses teenust, kaasa arvatud asendusteenuse pakkumine kolme tööpäeva jooksul pärast korralise teenuse ärajäämist, on tal õigus nõuda töövõtja süül saamata jäänud teenuse korvamist järgmise korralise teenuse 0 (null) hinnaga saamise teel, koos saamata jäänud teenuse täitmisega* (Kvaliteedi nõue) on vastuolus RHS § 3 p-is 1 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõttega, mille kohaselt hankija tegutseb riigihanke korraldamisel läbipaistvalt ja kontrollitavalt.

Vaidlustaja leiab, et on arusaamatu, mida on tingimuses peetud silmas *kvaliteetse teenuse* all, mille mitte saamise korral on Hankijal õigus jätta teenuse eest tasumata või millise kvaliteediga teenust töövõtjalt üldse eeldatakse.

Hankija leiab, et kvaliteedi nõue on õiguspärane, kuna Lepingut tuleb vaadelda koos selle osaks oleva tehnilise kirjeldusega, milles teenuse kvaliteet on lahti kirjutatud. Lepingu p-i 1.2.5 kohaselt on Lepingu lahutamatuks Jäätmehoolduseeskiri.

9.1. Vaidlustuskomisjon nõustub Vaidlustajaga, et Lepingu p-ist 7.3 ei ole arusaadav, mida tuleb mõista *kvaliteetse teenuse* all ning seetõttu ka see, millisel juhul Lepingu p-i 7.3 üldse kohaldatakse.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et kuivõrd Lepingu p-i 7.3 rakendamise aluseks on, et jäätmevaldaja ei saa töövõtja poolt *kvaliteetset teenust*, peab olema üheselt arusaadav, mida *kvaliteetse teenuse* all tuleb mõista. Või teisisõnu, millised kriteeriumid peavad töövõtjal olema täidetud, et vältida Lepingu p-is 7.3 sätestatud sanktsiooni kohaldumist. Käesoleval juhul see nii ei ole.

9.2. Lepingu p-is 7.3 on kehtestatud - *kui jäätmevaldaja ei saa töövõtja poolt kokkulepitud ajal kvaliteetset teenust [---] on tal õigus nõuda töövõtja süül saamata jäänud teenuse korvamist järgmise korralise teenuse 0 (null) hinnaga saamise teel [---]*. Seega nähtub sõnastusest, et Hankija käsitleb *kvaliteetse teenuse saamata jäämist* üksnes teenuse täieliku saamata jäämisena. Osutatud teenuse kvaliteeti (juhul, kui teenust jäätmevaldajale siiski osutatud on) Lepingu p 7.3 tegelikult üldse ei käsitle.

9.3. Hankija üldsõnaline selgitus, et Lepingu p-i 7.3 puhul tuleb *kvaliteetse teenuse* sisustamiseks lähtuda tehnilisest kirjeldusest ja Jäätmehoolduseeskirjast (Hankija ei viita seejuures eelnimetatud dokumentide ühelegi kindlale punktile või osale), on vastuolus Lepingu p-i 7.3 enese palju kitsama sõnastusega. Samuti puuduvad nii Hankija viidatud tehnilises kirjelduses kui Jäätmehoolduseeskirjas üldse sõnad: *kvaliteet*, *kvaliteetne* või *kvaliteetne teenus*, seega saaks tehnilise kirjelduse ja Jäätmehoolduseeskirja kaudu avada *kvaliteetse teenuse* mõistet üksnes kaudselt, kui see üldse mõistlikult võimalik on.

9.4. Eeltoodu põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Lepingu p 7.3 on vastuolus RHS § 3 p-is 1 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõttega, mille kohaselt hankija tegutseb riigihanke korraldamisel läbipaistvalt ja kontrollitavalt ning Lepingu p 7.3 tuleb viia vastavusse õigusaktidega ettenähtud nõuetega.

Varasemate lepingute tingimus

10. Hankija on kehtestanud pakkujate tehnilisele ja kutsealasele pädevusele muuhulgas järgmise kvalifitseerimise tingimuse:

Ainult teenuste riigihankelepingute puhul: Ettevõtja on arvestusperioodi jooksul osutanud täpsustatud liiki teenuste puhul alljärgnevat peamisi teenuseid. Avaliku sektori hankijad võivad nõuda kuni kolme aasta kogemuse tõendamist ja võtta arvesse rohkem kui kolme aasta vanuseid kogemusi.

Vüide seadusele:

RHS § 101 lg 1 p 2 „nimekiri hankija kindlaks määratud tunnustele vastavate teenuste osutamise lepingutest, mis on täidetud riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul, koos teabega nende maksumuse, kuupäevade ja teiste lepingupoolte kohta“

RHS § 101 lg 2 „hankija võib piisava konkurentsi tagamiseks arvesse võtta andmeid rohkem kui 36 kuu eest täidetud teenuste osutamise lepingute kohta“

Tingimuse selgitus:

Pakkuja peab olema osutanud viimasel kolmel aastal vähemalt kolmes veopiirkonnas korraldatud jäätmeveo teenust. Pakkuja esitab lepingute nimekiri koos teabega nende maksumuse, kuupäevade ja teiste lepingupoolte kohta.

Tingimuse kirjeldus:

Minimaalne teostatud tööde arv: 3

Kirjeldus: Pakkuja peab olema osutanud viimasel kolmel aastal vähemalt kolmes veopiirkonnas korraldatud jäätmeveo teenust. Pakkuja esitab lepingute nimekiri koos teabega nende maksumuse, kuupäevade ja teiste lepingupoolte kohta.

Vaidlustaja on seisukohal, et RHAD-i eri dokumentides³ kvalifitseerimise tingimusena kehtestatud Varasemate lepingute tingimus on vastuolus RHS § 98 lg-ga 3, mille kohaselt *hankija ei või jätta pakkujat või taotlejat kvalifitseerimata põhjusel, et tal puuduvad varasemad hankelepingud käesoleva seaduse § 8 tähenduses.*

10.1. Vaidlustaja leiab, et JäätS § 67 lg-st 1 ja § 68 lg-st 1 tulenevalt saab isik korraldatud jäätmeveo teenust osutada ainult hankelepingu alusel. Kuna Hankija on Varasemate lepingute tingimusega nõudnud nimelt lepinguid korraldatud jäätmeveo teenuse osutamise kohta, saavad Riigihankes pakkumuse esitada üksnes need pakkujad, kellel on varasemad hankelepingud RHS §-i 8 tähenduses, mistõttu see kvalifitseerimise tingimus on vastuolus RHS § 98 lg-ga 3 ning piirab põhjendamatult konkurentsi.

Hankija on seisukohal, et Varasemate lepingute tingimus on õiguspärane ning vastuolu RHS § 98 lg-ga 3 ei esine. Korraldatud jäätmevedu on eriregulatsiooniga teenus, mis erineb oluliselt erasektori lepingutest. Ainult piisava kogemuse ja võimekuse esinemine annab Hankijale kindluse, et pakkuja suudab korraldatud jäätmeveo süsteemi hallata. Hankija ei ole seadnud tingimust, et pakkujal peavad olema varasemad hankelepingud ning Hankijale ei ole arusaadav, millest Vaidlustaja sellise järelduse on teinud.

10.2. Vaidlustuskomisjon nõustub Vaidlustajaga, et korraldatud jäätmevedu toimub ainult hankelepingute alusel. See tuleneb JäätS-ist, mis seoses korraldatud jäätmeveoga sätestab mh järgmist:

1) JäätS § 66 lg 1: *Korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitlusk kohta või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse üksuse valitud ettevõtja poolt;*

2) JäätS § 67 lg 1 ls 1: *Korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks korraldab kohaliku omavalitsuse üksus iseseisvalt või koostöös teiste kohaliku omavalitsuse üksustega kontsessioonilepingu sõlmimise menetluse lähtuvalt riigihangete seaduses sätestatust;*

3) JäätS § 68 lg 1: *Korraldatud jäätmeveo riigihanke tulemusel kohaliku omavalitsuse üksusega hankelepingu sõlminud isikul on õigus osutada korraldatud jäätmeveo teenust määratud jäätmeliikide osas ja veopiirkonnas. Korraldatud jäätmeveo teenuse osutajaga sõlmitava hankelepingu kestus on kuni viis aastat.*

10.3. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et kuna Hankija on nõudnud Varasemate lepingute tingimuses, et *pakkuja peab olema osutanud viimasel kolmel aastal vähemalt kolmes veopiirkonnas korraldatud jäätmeveo teenust*, kuid JäätS-i kohaselt saab korraldatud jäätmevedu teostada ainult hankelepingu alusel ja selle teenuse osas nn eraturg puudub, on Hankija sisuliselt esitanud kvalifitseerimise tingimuse, millele vastavust saab tõendada vaid eelnevalt täidetud hankelepingutega, kuigi Hankija seda ise eitab.

10.4. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustaja seisukohaga, et tulenevalt RHS § 98 lg-st 3 on Varasemate lepingute tingimus õigusvastane.

10.4.1. Varasemate lepingute tingimuse on Hankija kehtestanud RHS § 101 lg 1 p-i 2 alusel, mis annab hankijale õiguse nõuda pakkuja või taotleja tehnilise ja kutsealase pädevuse kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kontrollimiseks *nimekirja hankija kindlaks määratud tunnustele vastavate teenuste osutamise lepingutest, mis on täidetud riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul, koos teabega nende maksumuse, kuupäevade ja teiste lepingupoolte kohta.* Vaidlust ei saa olla selles, et Riigihanget viiakse läbi korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks Kohtla-Järve linna kahes veopiirkonnas. Korraldatud jäätmeveo lepingutega seoses näeb JäätS ette eriregulatsiooni (JäätS ptk 4 „Kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud

³„Hankepass täiendavate selgitustega“ (lk 24-25), „Hankepass rahvusvahelises formaadis (ESPD) v2.0 laiendatud“ ja RHR-is „Hanke alusandmete“ all olev peatükk „Kõrvaldamise alused ja kvalifitseerimistingimused“.

jäätmehooldus“), millest nähtuvalt on korraldatud jäätmevedu eriregulatsiooniga teenus, mis erineb oluliselt erasektori lepingutest. Vaidlustuskomisjoni arvates arvestab Varasemate lepingute tingimus Riigihanke eseme olemusega ning Hankija on iseenesest põhjendatult leidnud, et kogemust korraldatud jäätmeveo teenuse osutamiseks saab tõendada teatatud hulga korraldatud jäätmeveo lepingute täitmisega, mistõttu Varasemate lepingute tingimus on kooskõlas RHS § 101 lg 1 p-iga 2. Vaidlustuskomisjon rõhutab, et kvalifitseerimise tingimused kehtestatakse RHS § 101 lg 1 p 2 alusel ja Varasemate lepingute tingimuse mittevastavust sellele sättele Vaidlustaja ei väida.

10.4.2. RHS § 98 lg 3 on sõnastatud järgmiselt: *hankija ei või jätta pakkujat või taotlejat kvalifitseerimata põhjusel, et tal puuduvad varasemad hankelepingud käesoleva seaduse § 8 tähenduses*. Seega puudutab RHS § 98 lg 3 pakkuja või taotleja kvalifitseerimata jätmise keeldu ega sisalda keelde või regulatsioone kvalifitseerimise tingimuste kehtestamiseks.

Õiguskirjanduses on RHS § 98 lg 3 selgitusena leitud, et *Nõue lähtub eeldusest, et ettevõtja sisulise kogemuse tekkimisel ei ole tähtsust lepingu sõlmimise asjaoludel, st millise õigusliku regulatsiooni alusel toimusid selle sõlmimine ja lepingueelsed läbirääkimised. Kuigi eri lepingupartnerite puhul võib pakkujal olla võimalik tugineda erinevatele tõenditele, ei ole alust käsitleda erinevalt lepingute sisulist tähendust.*⁴

Vaidlustuskomisjon leiab, et Varasemate lepingute tingimus ei ole õigusvastane ainuüksi seetõttu, et Hankijal võib olla tulevikus takistatud pakkuja kvalifitseerimine hankelepingute puudumise põhjusel. Vaidlustuskomisjon mõonab, et Hankija võiks tulevikus tekkida võivat probleemi asuda ise maandama.

10.4.3. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et vaidluses riigihanke alusdokumentide õiguspärasuse üle ei saa RHS § 98 lg-le 3 tugineda. Kuna RHS § 98 lg 3 sõnastusest nähtub üheselt, et tegemist ei ole nõude ega keeluga kvalifitseerimise tingimuse kehtestamisele, vaid RHS § 98 lg 3 puudutab üksnes pakkuja kvalifikatsiooni kontrollimise protsessi, ei saa vaidlustuskomisjon asuda seisukohale, et põhimõtteliselt õiguspärane kvalifitseerimise tingimus (nagu eespool märgitud, on Varasemate lepingute tingimus vaidlustuskomisjoni arvates seotud hankelepingu esemega ning on Riigihanke eset arvestades asjakohane ja proportsionaalne) muutuks RHS § 98 lg-st 3 tulenevalt õigusvastaseks vaid seetõttu, et mõnel hankemenetluses osalemisest huvitatud isikul puudub mingil põhjusel hankelepingu täimiseks vajalik varasem kogemus.

10.4.4. Vaidlustaja ei ole ka arusaadavalt selgitanud, milline kvalifitseerimise tingimus annaks Hankijale samaväärse (aga olemasoleva asemel sobiva ja vajaliku) kindluse, et pakkuja suudab oma varasema kogemuse pinnalt Riigihanke tulemusel korraldatud jäätmeveo teenuse osutamiseks sõlmitavat hankelepingut nõuetekohaselt täita. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et see, et pakkuja omab ükskõik millist kokkupuudet jäätmehoolduse korraldusega, sellist kindlustunnet Hankijale ei annaks.

10.5. Eeltoodust lähtudes on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Varasemate lepingute tingimus ei ole vastuolus RHS § 98 lg-ga 3.

Netokäibe tingimus

11. Hankija on kehtestanud pakkuja majanduslikule ja finantsseisundile järgmise kvalifitseerimise tingimuse:

Ettevõtja üldine aastakäive on asjaomases teates, hankedokumentides või hankepassis nõutud majandusaastate jooksul järgmine:

Viide seadusele:

⁴ Simovart, M.A., Parind, M. Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne, § 98, p 28.

RHS § 100 lg 1 p 4 „andmed pakkuja või taotleja kogu majandustegevuse netokäibe kohta kuni viimase kolme riigihanke algamise ajaks lõppenud majandusaasta jooksul, sõltuvalt pakkuja või taotleja asutamise või äritegevuse alguse kuupäevast“

Tingimuse selgitus:

Pakkuja riigihanke algatamise (s.t kontsessiooniteate avaldamise) ajaks viimase kolme lõppenud majandusaasta summaarne netokäive tavajäätmete kogumise osas peab olema vähemalt 3 000 000 (kolm miljonit) eurot. Hankija esitab hankepassis kinnituse vastavas suuruses netokäibe olemasolu kohta.

Vaidlustaja on seisukohal, et RHAD-i eri dokumentides⁵ kvalifitseerimise tingimusena kehtestatud Netokäibe tingimus on RHS § 100 lg 1 p-i 4 eesmärgiga vastuolus, kuna piiritleb Netokäibe tingimust tavajäätmete valdkonnaga. Tingimus ei ole proportsionaalne, asjakohane ega põhjendatud ning jätab konkurentsi efektiivselt ära kasutamata (RHS § 3 p-ide 1, 2 ja 3 tähenduses).

Hankija leiab, et kuivõrd RHS § 100 lg 1 p 4 võimaldab siduda netokäibe nõude hankelepingu seotud valdkonnaga ning Hankijale on oluline, et pakkujal oleks finantsvõimekus ja kogemus just jäätmeveo alal, on Netokäibe tingimus õiguspärane. Pakkuja üldine käive, mis on tekkinud teistel tegevusaladel ei pruugi tagada võimekust teenindada jäätmevaldajaid. Hankija kehtestatud käibenõue on 2 korda väiksem, kui hankelepingu eeldatav maksumus.

11.1. RHS-i kohaselt on kvalifitseerimise tingimuste kehtestamine hankija õigus.

RHS § 100 lg 1 p 4 sätestab hankija õiguse nõuda pakkuja või taotleja majandusliku ja finantsseisundi kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kontrollimiseks muuhulgas järgmiste dokumentide esitamist: *andmed pakkuja või taotleja kogu majandustegevuse netokäibe kohta või netokäibe kohta hankelepingu seotud valdkonnas või selle esemele vastavas osas kuni viimase kolme riigihanke algamise ajaks lõppenud majandusaasta jooksul, sõltuvalt pakkuja või taotleja asutamise või äritegevuse alguse kuupäevast ja nõutud minimaalse aastakäibe, sealhulgas hankelepingu valdkonnas nõutud minimaalse aastakäibe andmete olemasolust.*

Seega ei saa olla vaidlust, et põhimõtteliselt lubab RHS hankijal nõuda kvalifikatsiooni kontrollimiseks andmeid ka *netokäibe kohta hankelepingu seotud valdkonnas või selle esemele vastavas osas.*

11.2. RHS § 100 lg 4 ei sätesta, millal tuleks hankijal eelistada pakkuja kogukäibe kontrollimisele valdkondlikku või konkreetsele esemele vastava käibe kontrollimist. Õiguskirjanduses on asutud seisukohale, et pakkuja [---] *kogu majandustegevuse netokäibe kvalifitseerimise tingimuse kehtestamine on eelduslikult alati lubatud, nõutavat käivet võib aga täpsemalt valdkondlikult piiritleda, kui hankijal on põhjendatud huvi, et pakkuja suudaks näidata majanduslikku võimet tegutseda mõnes spetsiifilises, lepingu täitmise võime seisukohalt olulises valdkonnas.*⁶

11.3. Riigihankes on Hankija pidanud vajalikuks esitada netokäibe nõue hankelepingu seotud valdkonnas – *pakkuja kolme lõppenud majandusaasta summaarne netokäive tavajäätmete kogumise osas peab olema vähemalt 3 000 000 (kolm miljonit) eurot.*

Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et korraldatud jäätmeveo teenuse osutamine on võrdlemisi spetsiifiline teenus, mille hankimisel on Hankijal põhjendatud huvi kehtestada kvalifitseerimise tingimus käibenõudena hankelepingu seotud valdkonnas, tavajäätmete kogumise osas, nagu Hankija on teinud. Üldine käive, mis on tekkinud muudel tegevusaladel (nt puhastusteenused) tegutsemisel ei pruugi tagada võimekust teenindada jäätmevaldajaid.

⁵ „Hankepass täiendavate selgitustega“ (lk 22), „Hankepass rahvusvahelises formaadis (ESPD) v2.0 laiendatud“ ja RHR-is „Hanke alusandmete“ all olev peatükk „Kõrvaldamise alused ja kvalifitseerimistingimused“.

⁶ Simovart, M.A., Parind, M. Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne, § 100, p 27.

11.4. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustajaga, et Hankijal tuleks kehtestada käibenõue mitte hankelepingtonga seotud valdkonnas vaid pakkujate kogukäibe suurusele, kuna see näitab samaväärselt pakkujate majanduslikku- ja finantsvõimekust. Vaidlustusest nähtub, et taotluse põhjuseks on eelkõige vajalikus suuruses käibe puudumine hankelepingtonga seotud valdkonnas, ehk tavajäätmete kogumise osas.

11.5. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et arvestades Riigihanke spetsiifilist iseloomu esineb Hankijal põhjendatud huvi esitada kvalifitseerimise tingimusena nõue pakkujate käibele hankelepingtonga seotud valdkonnas, et pakkujad näitaksid oma majanduslikku võimekust tegutseda tavajäätmete kogumise valdkonnas. Vaidlustuskomisjoni arvates ei anna üldise käibenõude kehtestamine Hankijale vajaliku kindlust, et sellele tingimusele vastavatel pakkujatel oleks piisav võimekus tegutseda korraldatud jäätmeveo valdkonnas.

11.6. Eeltoodust lähtudes on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Netokäibe tingimus on vastavuses õigusaktides ettenähtud nõuetega.

Saastetasu tõstmise regulatsiooni puudumine

12. Vaidlustaja on seisukohal, et õigusvastane on, et RHAD-is ja Lepingus puudub regulatsioon tasu tõstmiseks juhul, kui tõuseb saastetasu. Riigikogu menetluses on Jäätmeseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mille kohaselt plaanitakse teha keskkonnatasude seaduses muudatused, kehtestades alates oluliselt kõrgemad saastetasu määrad. Kuna tegemist on ainult plaaniga, ei saa pakkujad pakkumuse tegemisel vastava kulutõusuga kindlalt arvestada. Seetõttu oleks tarvilik sätestada lepingus regulatsioon, mis vastava muudatuse ja kulutõusuga arvestab. Õigusvastane on panna kõik saastetasuga seotud riskid pakkuja õlule. Sellise tasuregulatsiooni muutmist puudutava tingimuse puudumine lepingus vastuolus riigihangete korraldamise läbipaistvuse ja proportsionaalsuse põhimõttega (RHS § 3 p 1).

Hankija leiab, et RHS ega JäätS ei kohusta hankijat hinnamuutuste mehhanismi hankelepingtonga sätestama ning pakkujal on võimalus arvestada teadaolevate võimalike seadusemuudatustega. Ka kannab kontsessioonäär kontsessioonilepingus üldjuhul tururiski (sh õigusaktide muutmise risk). Lisaks on Lepingu lahutamatuks osaks oleva Jäätmehoolduseeskirja § 23 lg 6 kohaselt võimalik teatud juhtudel taotleda teenustasude muutmist aasta pärast hankelepingtonga sõlmimist.

13. Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et RHS ega JäätS ei kohusta hankijat hinnamuutuste mehhanismi riigihangete alusdokumentides sätestama ning samuti on pakkujal võimalus arvestada teadaolevate võimalike seadusemuudatustega pakkumuse maksumuse kujundamisel, kui ta eeldab, et need muudatused tõepoolest jõustuvad. Kõik pakkujad on võrdselt samas olukorras.

Õige on ka Hankija väide, et Lepingu lahutamatuks osaks oleva Jäätmehoolduseeskirja § 23 lg 6 näeb korraldatud jäätmeveo teenustasu suuruse muutmiseks ette järgmise võimaluse: *Teenustasude muutmist võib taotleda aasta pärast hankelepingtonga sõlmimist ainult riigipoolse käibemaksu, kütuseaktsiisi, keskkonnatasude, sotsiaalmaksu määra muutmise või muu säärase teenuse hinda mõjutava riikliku maksu või tasu muutmise korral, mida ei olnud võimalik jäätmevedajal pakkumuse esitamise momendil ette näha. Teenustasu saab muuta alates uue maksumäära või tasu kehtima hakkamisest ja ainult muutunud maksumäära või tasu ulatuses.* Seega leiab vaidlustuskomisjon, et seoses saastetasu võimaliku tõusuga on tasu tõstmise regulatsioon RHAD-is tegelikult olemas. Vaidlustuskomisjoni pole alust kahelda, et see kohaldub ka olukorras, kus JäätS-i muutmise kava realiseerub alles pärast hankelepingtonga sõlmimist. Vastavad kahtlused oleks Vaidlustaja saanud kõrvaldada ka selgituste küsimise kaudu.

Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et saastetasu tõstmise regulatsiooni puudumine Lepingus ei ole õigusaktides (RHS § 3 p 1) ettenähtud nõuetega vastuolus.

14. Vaidlustusmenetluse kulud

Vaidlustusmenetlus lõppemisel RHS § 197 lg 1 p-is 5 nimetatud vaidlustuse osalise rahuldamisega kuulub kohaldamisele RHS § 198 lg 2 (vaidlustusmenetluses tasutud riigilõiv, tasutud või tasumisele kuuluv eksperditasu ja lepingulise esindaja kulud jagatakse proportsionaalselt vaidlustuse või kahju hüvitamise taotluse rahuldamisega, arvestades eksperditasu ja lepingulise esindaja kulude puhul tasu ja kulude põhjendatust ja vajalikkust).

RHS § 198 lg 7 kohaselt kui vaidlustuskomisjon vaatab vaidlustuse läbi kas või ühe vaidlustuses sisalduva nõude osas, ei kuulu tasutud riigilõiv riigilõivuseaduse alusel tagastamisele.

14.1. Vaidlustaja on esitanud tähtaegselt taotluse menetluskulude väljamõistmiseks kogusummas 7066,88 eurot (käibemaksuta), millest 5786,88 eurot (käibemaksuta) moodustavad lepingulise esindaja kulud, 21,92 tunni õigusabi osutamise eest tunnihinnaga 264 eurot ja 1280 eurot moodustab riigilõiv. Vaidlustuskomisjon leiab, et asja keerukust ja töömahukust arvestades on Vaidlustaja lepingulise esindaja kulud ülepaisutatud. Vajalikuks ja põhjendatuks peab vaidlustuskomisjon õigusteenuse osutamist mahus 15 tundi, so kogusummas 3960 eurot käibemaksuta.

Hankija on esitanud tähtaegselt taotluse lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks kogusummas 3587,5 eurot (käibemaksuta), 20,5 tunni õigusabi osutamise eest tunnihinnaga 175 eurot. Hankija on taotlenud õigusabikulude hüvitamist käibemaksuta summas.

Vaidlustuskomisjon leiab, et asja keerukust ja töömahukust arvestades on Hankija lepingulise esindaja kulud ülepaisutatud. Vajalikuks ja põhjendatuks peab vaidlustuskomisjon õigusteenuse osutamist mahus 15 tundi, so kogusummas 2625 eurot (käibemaksuta).

14.2. RHS § 198 lg 6 järgi lähtub vaidlustuskomisjon juhul, kui vaidlustus hõlmab mitut erinevat nõuet ja vaidlustusmenetlus lõpeb nende osas erinevatel alustel, vaidlustusmenetluse kulude jaotamisel iga nõude osas eraldi sama paragrahvi lg-des 1–4 ja 8 sätestatust.

Käesoleval juhul hõlmas vaidlustus kokkuvõttes seitset erinevat nõuet (vaidlustuskomisjon on seisukohal, et nõuete mahud on omavahel võrreldavad):

- 1) Garantii tingimus (Lepingu p-id 9.3 ja 9.4);
- 2) Leppetrahvi tingimus (Lepingu p 10.8);
- 3) Leppetrahvi suuruse ja selle nõudmise eelduse tingimus (Lepingu p 10.7);
- 4) Kvaliteedi nõue (Lepingu p 7.3);
- 5) Varasemate lepingute tingimus;
- 6) Netokäibe tingimus;
- 7) Saastetasu tõstmise regulatsiooni puudumine.

Leppetrahvi tingimuse osas tunnistas Hankija vaidlustuse põhjendatuks.

Ülejäänud kuuest nõudest rahuldab vaidlustuskomisjon kaks (Leppetrahvi suuruse ja selle nõudmise eelduse tingimus ja Kvaliteedi nõue), ülejäänud nõuete osas jäetakse vaidlustus rahuldamata. Seega tuleb Vaidlustajale välja mõista kulud proportsioonis 3 7-st. Seega tuleb Hankijalt Vaidlustaja kasuks välja mõista lepingulise esindaja tasu 1 697,14 eurot ning riigilõiv summas 548,57 eurot.

Vaidlustajalt tuleb Hankijale välja mõista lepingulise esindaja kulud proportsioonis 4 7-st, seega 1500 eurot.

(allkirjastatud digitaalselt)

Taivo Kivistik